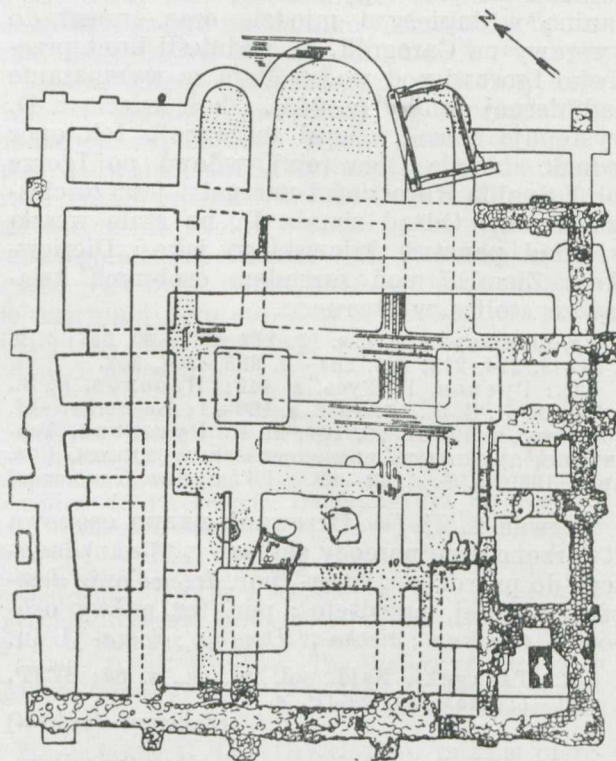

typ krzyżowo-kopułowej cerkwi biz. o sześciu filarach i trzech wystających na zewnątrz półokrągłych apsydach oraz wykazywała wyraźnie podkreśloną jednokierunkowość. Cerkiew została wnet po ukończeniu rozszerzona po bokach otwartą galerią, prawdopodobnie niższą od samej cerkwi. Wg źr. późniejszego miała być cerkiew nakryta 25 kopułami (?). Typ cerkwi Dziesięcinnej stanowi w każdym razie jeden z podstawowych typów najstarszego rus. budownictwa cerkiewnego; nawiązuje do niego cerkiew Spasa Priobrażenija w Czerni-

Ryc. 162. Plan cerkwi Desjatinnoj w Kijowie wg: Istorija russkogo iskusstva, t. 1

Desjatinnaja cerkiew, najstarsza chrześc. świątynia monumentalna Kijowa (ob.). Fundacja ks. Włodzimierza I W. z lat 989—96. Runęła ona w czasie najazdu tatarskiego (1240 r.). Nową cerkiew wzniesiono na jej miejscu w początku w. XIX, co pociągnęło za sobą kompletną ruinę resztek D. c., zachowały się tylko jej fundamenty, względnie ich nieprawidłowe zarysy, jak i drobne fragmenty ozdoby jej wnętrza (resztki płyt z łupku, biz. kapiteli, malowideł ściennych, kamyczki mozaik oraz barwne płytki ceramicznej posadzki), świadczące o przepychu, z jakim była urządzona. Jej archit. powtarzała

howie (ob.). Spośród fragmentów wydobytych przy wykopaliskach szczególnie ważne są drobne odłamki ozdoby malarskiej, reprezentujące przy wysokim poziomie jakościowym żywe tendencje iluzjonistyczne nawiązujące do wzorów malarstwa Bizancjum. Ob. też Kijów, Ruś — sztuka.

Lit.: Д. В. Айналов, Мраморы и инкрустации Киево-софийского собора и Десятинной церкви, Труды XII Арх. Съезда, М., т. 3, 1905; Н. Сычев, Древнейший памятник русской живописи, Сем. Конд., 2, 1928; tenże; Искусство средневековой Руси, История искусства всех времён и народов, Л., т. 4, 1929; М. К. Каргер, К вопросу об убранстве интерьера в русском зодчестве домонгольского периода, Труды Всероссийской Академии Художеств, М. — Л., т. 1, 1947; tenże, Археологические исследования древнего Киева, Киев 1950; Г. Ф. Корзухина, К реконструкции Десятинной церкви, Сов. Арх., 1957, з. 2, с. 78—90. [Wojślaw Molè]